

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
ЦЕНТР НЕПЕРЕРВНОЇ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
Людмила Степаненко
20 червня 2024 року

**ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ
СПАДЩИНИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ АКТИВІЗАЦІЇ РІЗНОВИДІВ
КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ ТА РОЗВИТКУ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ**

**Програма підвищення кваліфікації керівників та спеціалістів
закладів культури**

Форма навчання	<u>очна/ заочна</u>
Навчальний рік	<u>2024/2025</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>0.6</u>
Мова викладання, навчання й оцінювання	<u>українська</u>
Форма підсумкового контролю	<u>Тест</u>

Розробник: Шевченко Наталія Олександрівна

Київ – 2024

Розробник: ШЕВЧЕНКО Наталія Олександрівна, кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри арт-менеджменту та івент-технологій

ПОГОДЖЕНО

Директорка Центру неперервної
культурно-мистецької освіти
кандидат педагогічних наук, доцент

Ірина ШЕВЧЕНКО

СХВАЛЕНО

В.о. зав. кафедри арт-менеджменту та
івент технологій, доктор наук з
соціальних комунікацій, професор,
академік ГО "Національна академія наук
вищої освіти України", член спілки
документознавців України

Вікторія ДОБРОВОЛЬСЬКА

Протокол № 15 від 13 червня 2024 р.

Затверджено Вченою радою Академії протокол від 20 червня 2024 р. № 14

© Шевченко Н.О., 2024
© НАКККіМ, 2024

1. Анотація (опис) програми (у т. ч. міждисциплінарні зв'язки).

Основою сталого розвитку світової спільноти є культурне розмаїття, тому збереження унікальних форм культурної спадщини й активізація різновидів культурного туризму вимагають нових підходів креативного та культурного менеджменту. Зростаючий рівень конкуренції на сучасному туристичному ринку, актуалізує проблематику використання інструментів популяризації культурної спадщини на локальному, регіональному та національному рівнях, необхідність обдуманого, чіткого спланованого підходу до освоєння природних та історико-культурних ресурсів, вимагає переглянути моделі культурної спадщини щоб презентувати туристичні місця, послуги та маршрути нашої країни в усьому різноманітті. Інноваційна діяльність у сфері культурного туризму має спрямовуватись на створення креативного туристичного продукту, модернізацію туристичної інфраструктури, впровадження сучасних форм організаційно-управлінської діяльності на рівні місцевих громад та передових інформаційних технологій покращення іміджу та привабливості регіонів. Розвиток культурного туризму є необхідною передумовою зростання потоків виїзного та внутрішнього туризму, зміцнення міжкультурних зв'язків і міжнародного співробітництва, посилення пізнаваності локальних об'єктів, а також збільшення життєздатності місцевих громад за рахунок кадрового забезпечення соціокультурної галузі спеціалістами з менеджменту креативних індустрій.

2. Мета програми полягає у засвоєнні теоретичних знань щодо виявлення тенденцій розвитку сучасного культурного туризму; розширення умінь застосовувати інструментарій оцінки потенціалу території для активізації різновидів культурного туризму; дослідження особливостей презентації елементів промислової спадщини та урбаністичних ландшафтів для розбудови інфраструктури творчих індустрій регіонів; набутті практичних навичок популяризації етнокультурної спадщини українських громад в контексті використання технологій соціокультурного менеджменту.

3. Завдання програми

- розглянути сучасні тренди та моделі освоєння культурної спадщини України шляхом формування креативного простору та модернізації туристичної галузі регіонів;
- проаналізувати основні інструменти оцінки потенціалу території для розвитку культурного туризму;
- виокремити найактуальніші напрями презентації елементів індустріальної та етнокультурної спадщини під впливом реалізації міжнародних та національних культурних програм і проектів.

Програма забезпечує набуття таких компетентностей:

загальні:

- здатність до пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел;
- здатність генерувати нові ідеї та застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність співпрацювати з представниками інших професійних груп на місцевому рівні та в міжнародному контексті.

фахові:

- здатність критично усвідомлювати взаємозв'язок між культурними, соціальними та економічними процесами для визначення моделей освоєння культурної спадщини;
- здатність визначати стратегічні пріоритети розвитку культурного туризму у взаємозв'язку з реалізації креативних стратегій і концепцій розвитку міст, міжнародних та національних культурних програм і проектів;
- здатність створювати креативні (інноваційні) соціокультурні послуги;
- здатність інтегрувати перспективні технології креативного менеджменту у розбудову соціокультурної сфери регіонів.

4. Попередні вимоги до опанування програми.

Знання і розуміння: регіональних особливостей розвитку культурного туризму в Україні, сучасних тенденцій презентації матеріальної й нематеріальної культурної спадщини, теоретичних концепцій, принципів, методів та форм впровадження в практичну діяльність основ креативного менеджменту для активізації різновидів культурного туризму на локальному, регіональному та національному рівнях.

Вміння: використовувати методика комплексної оцінки рекреаційного потенціалу культурної спадщини території для організації маршрутів культурного туризму, прогнозувати напрями трансформації соціокультурного простору регіонів України під впливом реалізації креативних програм освоєння національної культурної спадщини.

5. Результати навчання за програмою:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	Оцінювати сучасну соціокультурну ситуацію для визначення інноваційних моделей використання історико-культурної спадщини та конструювання творчих просторів на основі урбаністичних ландшафтів; аналізувати та оцінювати інформацію, необхідну для постановки і вирішення як професійних завдань так і особистісного розвитку; оцінити спеціалізацію регіонів відповідно до ресурсів культурного туризму	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота з джерелами та інформаційними ресурсами	Оцінювання на семінарських заняттях, залік	20%
2	Використовувати міждисциплінарний підхід до вирішення проблем розбудови соціокультурного простору: узагальнити роботу різних стейкхолдерів соціокультурної діяльності, що використовують місцеві рекреаційні ресурси для організації видів культурного туризму	Лекції, практичні роботи, самостійна робота з джерелами та інформаційними ресурсами	Оцінювання на практичних заняттях	30%
3	Вивчати, узагальнювати та адаптувати найкращий досвід креативного менеджменту у презентації елементів матеріальної та нематеріальної культурної спадщини; вміти обґрунтовувати результати соціокультурних практик, презентувати і відстоювати власну думку щодо результатів досліджень та інновацій: організувати конструктивний діалог задля досягнення спільно визначеної мети	Лекції, практичні роботи, самостійна робота з літературними джерелами та інформаційними ресурсами	Оцінювання на практичних заняттях	30%
4	Класифікувати та знаходити інноваційні рішення для створення, реалізації і забезпечення соціокультурних потреб людини. Виявляти і застосовувати сучасні світові соціокультурні практики з розвитку креативного сектора у сфері культури, адаптувати їх до власної професійної практики: організувати спеціалізовані форми культурно-дозвілєвої діяльності в закладах соціокультурної сфери	Лекції, практичні роботи, самостійна робота з інформаційними ресурсами	Оцінювання на практичних заняттях	20%

6. Співвідношення результатів навчання із програмними результатами навчання *(необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)*

7. Схема формування оцінки (згідно п.7 «Положення про організацію освітнього процесу в НАКККіМ» від 30 серпня 2022 р.)

- підсумкове оцінювання: тестування

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ
для підвищення кваліфікації керівників та спеціалістів закладів культури
за програмою «ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ
КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ АКТИВІЗАЦІЇ РІЗНОВИДІВ
КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ ТА РОЗВИТКУ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРИЙ»

з/п теми	Назва теми	Навчальна робота			Вид підсумкового контролю	
		Усього кредитів	Години			
			Лекції	Семінарські		Практичні заняття
1	Напрямки розвитку сучасного культурного туризму України: від використання історико-культурної спадщини до створення вражень та конструювання творчих просторів		2			самоконтроль
2	Інструменти оцінки потенціалу території для розвитку культурного туризму: складання культурних мап		2		1	Таблиця сегментів для культурного картування окремої громади
3	Трансформації соціокультурного простору регіонів України під впливом реалізації креативних стратегій і концепцій розвитку міст, міжнародних та національних культурних програм і проектів культурного брендування		2	2		презентація
4	Напрями презентації елементів промислової спадщини та урбаністичних ландшафтів для розбудови інфраструктури творчих індустрій регіонів: Європейські маршрути індустриальної спадщини, спелестологічний й мистецький потенціал підземних порожнин, міський туризм, арт-квартали та арт-кластери		2		2	участь у дискусії (круглий стіл)
5	Популяризація етнокультурної спадщини українських регіонів в контексті використання технологій соціокультурного менеджменту: сільський туризм, виставки народних промислів, ярмарки, гастрономічні фестивалі, свята, музеї-скансени, сторітеллінг як арт-терапевтична практика, геокешинг		2		2	Маршрут для гастрономічного гіда або об'єкти, маршрут й легенда для геокешингу чи відвідання місця сили в одному із регіонів України
6	Сучасні тренди освоєння культурної спадщини України в контексті формування креативного простору та модернізації туристичної галузі регіонів				1	письмова відповідь на тестові завдання
Усього за програмою		0,6	10	2	6	

Загальний обсяг 18 год., в тому числі:

Лекції – 10 год.

Семінари – 2 год.

Практичні заняття – 6 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Шевченко Н.О. Актуалізація культурної спадщини як ресурс модернізації та розвитку сучасних туристичних дестинацій. *Мистецтвознавчі записки*: зб. наук. праць. Київ : ІДЕЯ ПРИНТ, 2019. Вип. 35. С. 49–53.
2. Шевченко Н.О. Використання народних обрядових свят в подієвому туризмі. *Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство*. Київ: Міленіум, 2016. Вип. II (7). С. 35–40.
3. Шевченко Н.О. Інноваційні підходи до моделювання напрямів розвитку рекреаційної діяльності на територіях дендрологічних парків. *Мистецтвознавчі записки*: зб. наук. праць. Київ: Міленіум, 2017. Вип. 31. С. 144–151.
4. Шевченко Н.О. Календарні системи світу як інтеграційна форма матеріальної і духовної культури: монографія. Київ: НАКККіМ, 2017. 360 с.
5. Шевченко Н.О. Організації туристичної діяльності в природних ландшафтах повоєнного періоду. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*: наук. журнал. Київ, 2023. №1. С. 75–80.
6. Шевченко Н.О. Переосмислення ролі культурної спадщини у післявоєнній туристично-рекреаційній діяльності. *Культура і сучасність* : альманах. Київ : ІДЕЯ ПРИНТ, 2023. №1. С. 23–28.
7. Державне регулювання сфери туризму України в контексті процесів євроінтеграції / за заг. ред. В.Г. Герасименко, О.Л. Михайлюк. Київ: ФОП Гуляєва В.М., 2019. 332 с.
8. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 30.05.2023 № 3136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14> (дата звернення: 04.12.2023)
9. Алешугіна Н.О., Барановська О.В., Барановський М.О., Зеленська О.О., Смаль І.В., Філоненко І.М. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навч. посіб. / Н.О. Алешугіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський та ін. Чернігів: Видавництво ЧНТУ. 2015. 492 с. URL: https://tourlib.net/books_ukr/aleshugina.htm (дата звернення: 04.12.2023).
10. Герасименко В.Г. Організація надання туристичних послуг. Одеса, 2014. 244 с.
11. Дишловий І.М. Стратегії розвитку регіонів рекреаційно-туристичної спеціалізації. URL : http://tourlib.net/statti_ukr/dyshlovuj.htm (дата звернення: 04.12.2023).
12. Інституційні та правові проблеми збереження культурної спадщини. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/instituciyni-ta-pravovi-problemi-zberezhennya-kulturnoi> (дата звернення: 04.12.2023).
13. Картування громад в Україні : практ. посіб. / авт.-укл.: Я. Мінкін, Ю. Антощук, G. Demel; редкол.: Я. Сошинська, М. Krasowska-Igras; Українська бібліотечна асоціація; Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Київ: УБА, 2017. 111 с.
14. Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_089 (дата звернення: 28.11.2023).
15. Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_d69 (дата звернення : 15.11.2023).

16. Король О.Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі: навч.-метод. посіб. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2016. 144 с. URL: https://tourlib.net/books_ukr/korol-ekskurs.htm (дата звернення : 15.11.2023).

17. Культурні Маршрути Ради Європи: практ. посіб. Київ. 2018. 29 с. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/343/Posibnyk.pdf> (дата звернення: 15.11.2023).

18. Мельниченко О.А., Шведун В.О. Особливості розвитку індустрії туризму в Україні: монографія. Харків: Видавництво НУЦЗУ, 2017. 153 с. URL: https://tourlib.net/books_ukr/melnychenko.htm (дата звернення: 15.11.2023).

19. Рибчинський Є. Аналіз програм збереження культурної спадщини України. URL :<http://www.kultura.org.ua/wp-content/uploads/Heritage.pdf> (дата звернення: 04.12.2023).

Додаткова:

20. Барвінок Н.В. Перспективи розвитку воєнного туризму на території України після закінчення російсько-української війни. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/15272> (дата звернення: 05.12.2023).

21. Бейдик О., Новосад Н. Унікальна Україна: географія та ресурси туризму: навч. посіб. Київ: Альтерпрес, 2013. 572 с.

22. Берест П.М. Розвиток туристичних дестинацій в контексті участі України в програмі європейських культурних маршрутів. *Культура і сучасність*: альманах. 2021. № 2. С. 68–73.

23. Божко Л.Д. Культурний туризм як важливий чинник соціально-культурного розвитку регіонів України. *Культура України* : зб. наук. праць / М-во культури України, Харків. держ. акад. культури. Харків, 2010. Вип. 32. С. 169–179.

24. Відродження з попелу: як вдихнути нове життя в депресивні райони українських міст. URL: <https://gordonua.com/ukr/blogs/a-avdeev/vidrozhennja-z-popelu-jak-vdihnuti-nove-zhittja-v-depresivni-rajoni-ukrajinskih-mist-1524073.html> (дата звернення: 18.11.2023).

25. Гончарова К. У пошуках нових підходів до збереження культурної спадщини: приватно-громадське партнерство. *Культура і креативні індустрії як основа розумної стратегії розвитку малої території*: посіб. Вінниця, 2018. С. 40–49.

26. Донцов О.О., Трюхан М.О. Історично-культурна спадщина – чинник структурних змін та розвитку туристичної галузі. URL: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe (дата звернення: 28.11.2023).

27. Ключко Ю.М. Діяльність музеїв у контексті розвитку культурного туризму. Туризм Гуцульщини. URL : <http://tur.kosiv.info/tourism-and-culture/315-kljuchko-ju-m-dijalnist-muzejiv-u-konteksti-rozvytku-kulturnogo-turyzmu.html> (дата звернення: 17.11.2023).

28. Кост Б., Піскорська Г. Культурні проекти як інструмент зовнішньої політики. URL : http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3134 (дата звернення : 19.11.2023).

29. Куликова О. М. Сторітеллінг: комунікативний та освітній потенціал. *Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку* :

матер. міжнар. наук. конф. (22–23 листопада 2018 р.) / під ред. проф. В. М. Шейка та ін. Харків: ХДАК, 2018. С. 6–8.

30. Культурне планування Львова: підготовка культурної мапи / Центр культурного менеджменту. Львів, 2008. 19 с.

31. Креативні міста. Методичні рекомендації щодо приєднання українських міст до Мережі креативних міст ЮНЕСКО. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/403/city.pdf> (дата звернення: 14.10.2023).

32. Мальська М.П., Гаталяк О.М. Туризм у містах: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 224 с.

33. Мезенцева Н. Нові обличчя міст України. Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін: монографія / за ред. К. Мезенцева, Я. Олійника, Н. Мезенцевої. Київ: Фенікс, 2017. 438 с.

34. Телеуця В., Снігирьова Л. Народні художні промисли: проблеми та перспективи розвитку. *Культура і креативні індустрії як основа розумної стратегії розвитку малої території*: посібник. Вінниця, 2018. С. 50–65.

35. Ничвид М., Проданець І. Цифрові технології в допомогу збереження культурної спадщини для майбутніх поколінь. *Досвід ревіталізації і промоції історико-культурної спадщини*. Збереження та ревіталізація архітектурних пам'яток. Сучасні рішення: зб. статей Міжнар. наук. конф. Луцьк: Надстир'я, 2019. С. 108–119.

36. Новий туристичний маршрут «Подільський шлях святого Якова» URL: <https://vezha.ua/novuj-turystychnyj-marshrut-podilskyj-shlyah-svyatogo-yakova-ofitsijno-zarputyat-25-kvitnya/> (дата звернення: 18.11.2023).

37. Пацюк В.С. Аналіз світового досвіду розвитку індустріального туризму *Географія та туризм*. 2010. Вип. 3. С. 39-44. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/pacyuk3.htm (дата звернення: 18.10.2023).

38. Поливач К.А. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України / наук. ред. Л. Г. Руденко. Київ: Інститут географії НАН України, 2012. 208 с.

39. У Львові стає популярним сторітелінг: як львів'яни про подорожі розповідали. URL: http://tvomisto.tv/news/u_lvovi_staie_populyarnym_storiteling_yak_lvivnyanu_pro_podorozhi_rozpovidaly_84500.html (дата звернення: 23.12.2018).

40. Українська мережа культури. Культурні мапи. URL: <http://ukrkult.net> (дата звернення : 23.08.2018).

41. Фарінья К. Розвиток культурних та креативних індустрій в Україні. URL : http://www.culturepartnership.eu/upload/editor/2017/Research/Creative%20Industries%20Report%20for%20Ukraine_UA.pdf (дата звернення : 08.12.2023).

42. Фестивальний туризм: теорія та практика: навч. посіб. / М. П. Мальська, А. Т. Грицишин, С. В. Білоус, М. Я. Топорницька. Київ: Видавець ФОП Піча Ю. В., 2022. 232 с.